

N:o 193.

Af herr **Wavrinsky**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning rörande arbetslösheten i Sverige m. m.*

I motion n:o 32 hemställde undertecknad vid förra årets riksdag hos Andra Kammaren, »att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning rörande arbetslösheten i Sverige samt rörande försäkring mot dennas ekonomiska följder äfvensom till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill de gjorda utredningarna kunna föranleda.»

Då frågan för många af Riksdagens ledamöter torde ha varit ny, när den i fjol väcktes, och då ett stort antal af Andra Kammarens ledamöter sedan äro nyvalda, tillåter jag mig i sin helhet återgifva såväl motionen som utlåtandet af det Utskott, till hvilket motionen remitterades.

»Den sociala försäkringens uppgift är att skydda de mindre bemedla-^{Socialförsäkringens upp-}des, särskildt arbetstagarnes, ekonomiska existens vid de tillfällen, då de ^{gift.} utan egen förskyllan komma i den ställning att icke kunna försörja sig själfva. I Sverige hafva statsmakterna hittills vidtagit åtgärder för sådan försäkring mot följderna af dels *sjukdom* och dels *olycksfall i arbete*, och för närvarande pågå lifliga sträfvanden att utveckla formerna samt utvidga området för såväl sjuk- som olycksfallsförsäkringen.

I en samtidigt afgifven motion har jag tillåtit mig rikta uppmärksamheten på angelägenheten, att statsmakterna befrämja och särskildt understödjä en blifvande *moderskapsförsäkring*, åsyftande att barnsängskvinnorna må erhålla ersättning för den aflöning de förlora genom frånvaro från arbetet.

Sjukförsäkringen är hos oss ordnad enligt den frivilliga försäkringens principer, i det att staten åtnöjer sig med att genom lagstiftning reglera

samt ekonomiskt understödja den af frivilliga organisationer anordnade verksamheten på detta område. Vår olycksfallsförsäkring är däremot så till vida tvångsförsäkring, att dess skydd genom statens lagstiftningsmakt tillförsäkrats alla arbetare inom vissa yrken, oberoende af deras egna åtgöranden.

Sedan länge tillbaka har vidare hos oss frågan om *ålderdoms- och invaliditetsförsäkring* varit aktuell, och i anledning af nästföregående Riksdags skrifvelse i ämnet har Kungl. Maj:t nyligen tillsatt en kommitté för frågans lösning. Därest i samband härmed äfven upptages spörsmålet om *understöd åt änkor och föräldralösa*, så torde vi snart nog komma därefter, att *arbetstagaren och hans familj tillförsäkras verksamt ekonomiskt skydd vid alla de eventualiteter, som medföra minskning i eller förlust af arbetsförmågan*.

Socialförsäkringen och fattigvården.

Genom den sociala försäkringens framträdande och utveckling har *fattigvårdens* begrepp och omfattning väsentligt förändrats. All den understödsverksamhet, som här ofvan angifvits redan vara ordnad eller bära ordnas såsom offentlig försäkring, hvilade ännu för några decennier sedan på den offentliga och enskilda välgörenheten. Efter hand har det emellertid allt klarare framstått såsom en orättvisa och obarmhärtighet från samhällets sida att med välgörenhetens nådegåfvor afspisa dem, som råkat i nödställd belägenhet, oaktadt de ärligen fyllt sin plikt som nyttiga och verksamma arbetare. Det är denna förändrade uppfattning, som drifvit fram till lösning eller aktualitet den sociala försäkringens här ofvan angifna olika grenar.

Samtidigt med att området för fattigvårdens verksamhet därigenom inskränkts, har emellertid en fördjupad uppfattning utbildats af samhällets skyldigheter gentemot äfven dem, som nu utgöra fattigvårdens föremål. Och man har alltmer känt sig förpliktad sörja för, att dessa beklagansvärda, oaktadt de måhända i många fall kunna sägas själfva bära ansvaret för sin belägenhet, dock må på ett långt effektivare sätt, än tidigare varit vanligt, tagas om hand och erhålla omvårdnad. En direkt följd af det förändrade läge, i hvilket fattigvården nu befinner sig — dels på grund af socialförsäkringens utveckling och dels genom de nya åsikterna om fattigvårdens uppgifter — är ock Kungl. Maj:ts åtgärd att tillsätta en särskild kommitté för revision af de lagbestämmelser, som reglera våra fattigvårdsförhållanden. Vi befinna oss sålunda för tillfället i den situationen, att gränserna mellan samt formerna för de olika grenarna af samhällets ekonomiska omvårdnad om de mindre bemedlade nu skola klargöras för vinnande af en allsidig och systematisk verksamhet på detta område. Då det därvid är af största vikt, att alla hithörande frågor vinna nödig

belysning, har jag ansett tidpunkten vara inne att rikta uppmärksamheten på behovet af *försäkring mot arbetslöshet*.

Under det att de öfriga här ofvan berörda slagen af socialförsäkring ^{Arbetslöshetsförsäkringens uppgift.} åsyftat ekonomiskt skydd vid arbetsförmågans försämring, så har arbetslöshetsförsäkringen till uppgift att bereda understöd åt arbetare, som visserligen äro fullt arbetsdugliga och arbetsvilliga, men det oaktadt ej kunna erhålla sysselsättning, enär arbetsmarknaden af en eller annan anledning ej förmår använda all disponibel arbetskraft.

Det lärer väl ej vara erforderligt att närmare skildra arbetslöshetens verkningar för en arbetare, särskildt om han är familjefader. Redan det att en person, som oförvitligt och dugligt skött sina åligganden i många år, helt plötsligt utan eget förvållande ser sig beröfvad den sysselsättning, åt hvilken han ägnat sig och som gifvit honom en knapp men lugn utkomst, måste på honom utöfva ett beklagligt inflytande. Och när så efter några veckor de sista sparpennningarna taga slut, när arbetsredskap och det mödosamt sammanbragta bohaget afyttrats, utan att han ändå kan hålla borta nöden från sig själf och sin familj, så vakna lätt hos honom bittra känslor mot de förhållanden och det samhälle, i hvilka han lefver. De arbetslösas legioner vid ekonomiska depressionsperioder ha i alla tider utgjort den lätt mottagliga jordmån, i hvilken finnes näring för och gifves upphof till de mest förtviflade tilltag.

Arbetslöshetens verkningar.

Bland de arbetslösa har det ock alltid varit, som samhällets »olycksbarn» till stor del rekryterats. Redan det att man saknar det stöd, som ordnad sysselsättning ensamt kan gifva, är ju ägnadt att inleda en person i åtskilliga frestelser. Och då härtill kommer brist på de nödvändigaste lifsförnödenheterna — en brist, som synes dess mera förhatlig, när den är oförskylld — så är det ej lätt för den arbetslösa själf eller hans hungerande och frysande familj att hellre lida än söka på orättmätigt sätt förhjälpa sig ur sitt elände. Vid arbetslöshetstiden är det, som landsstrykarnes, förbrytarnes och de prostituerades arméer starkast rekryteras. Den ekonomiska och moraliska förlust, samhället lider genom en mängd förut nyttiga medlemmars öfvergång till att blifva onyttiga och samhällsfarliga, kan säkerligen ej taxeras nog högt. Det borde vara af den största betydelse, att just vid kristider icke de arbetslösa ställas utan inkomst, så att de breda lagrens köpförmåga plötsligt förminskas just vid samma tidpunkt, som näringslifvet af andra skäl försvagas.

Hittills är det framför allt fattigvården, den offentliga och enskilda, ^{Fattigvården och arbetslösheten.} som sökt efter måttet af sina resurser taga hand om de arbetslösa och

deras familjer. Men det synes uppenbart, att denna utväg, som numera allmänt erkännes vara olämplig i de fall, då arbetaren fått sin arbetsförmåga nedsatt, måste vara än mer olämplig såsom hjälp åt den arbetare, som *vill* och *kan* arbeta, men *ej får* sysselsättning. Den alldeles oförskyllda arbetslösheten påkallar andra åtgärder än fattigvården, hvilken enligt det allmänna föreställningssättet alltid på sina kunder sätter en prägel af mindre-värdighet samt äfven medför förlust af vissa medborgerliga rättigheter och därigenom bidrager att nedslå den fattigunderstöddes själfkänsla, lefnadsmod och arbetsenergi för framtiden.

Vid den under oktober 1906 i Stockholm hållna kongressen för fattigvård och folkförsäkring, därvid fattigvårdens förhållande till arbetslösheten särskildt behandlades, betonades också skarpt, att understödandet af de oförskylldt arbetslöse icke är en fattigvårdsfråga, utan måste behandlas såsom ett särskildt problem, för hvars utredande kongressen beslöt anhålla om regeringens åtgärder. Den allmänna uppfattningen, som vid kongressen gjorde sig gällande, utvecklades närmare i den å kongressens vägnar till Konungen öfverlämnade skrifvelse, som här bifogas såsom särskild bilaga (Bil. 1).

Arbetslöshets-
frågan i
Sverige.

Att frågan om arbetslösheten och dess bekämpande under den senare tiden varit så föga uppmärksammas i vårt land, beror på det lyckliga förhållandet, att vi kunna glädja oss åt en längre tids oafbrutet goda konjunkturer. Med hvarje år ha industri och samfärdslutvidgats och utvecklats samt tagit allt flera armar i anspråk. Då samtidigt emigrationen från landet afledt stora skaror af den till produktivt arbete mognande ungdomen, så har i stort sedt icke öfverflöd utan brist på arbetskraft förelegat.

Men det har ej alltid varit så, utan i den nuvarande generationens minne kvarstår ännu lifligt, huru under 1890-talets förra hälft arbetslösheten var kronisk och särskildt under vintrarna antog betydande dimensioner samt framkallade nöd och elände i vida kretsar bland våra kroppsarbetare. I anledning häraf tillsatte dåvarande öfverståthållaren friherre G. Tamm år 1894 *en kommitté för utredning rörande arbetslösheten i Stockholm och därmed sammanhängande förhållanden*¹. Kommitténs år 1895 afgifna betänkande, som innehåller utförliga redogörelser för Stockholms stads arbetslöshetspolitik under en längre följd af år samt utredningar

¹ Kommitténs ordförande var Hugo E. G. Hamilton, öfriga ledamöter Alb. Amundson, Ernst Beckman, Algernon Börtzell, Otto Fröman och Johannes Svensson, sekreterare Emil Kinander.

rörande motsvarande förhållanden såväl å andra orter i riket som ock i utlandet, erbjuder ett mycket stort intresse äfven för studiet af de nuvarande förhållandena. Såsom betecknande för den utsträckning, arbetslösheten i Stockholm tog under slutet af 1880- och början af 1890-talet, må anföras, att — förutom åtskilliga åtgärder, som af stadens olika myndigheter vidtogos för att under vintern låta de regelbundna kommunala arbetena fortgå i största möjliga omfattning — nästan hvarje vinter stora belopp anvisades till särskilda *nöd hjälpsarbeten*, så t. ex. vintern 1891—92 ej mindre än 325,000 kr. Likartade åtgärder måste äfven tillgripas på andra orter i landet, utan att man dock, trots de dryga utgifterna, lyckades sysselsätta mer än mindredelen af de arbetslösa skarorna.

Att icke några genomgripande åtgärder i Stockholm vidtogos i anledning af det lärrika och i många hänseenden uppslagsgifvande kommittébetänkandet, berodde, såsom förut antydts, på att vid samma tid inträdde den förbättring i de ekonomiska förhållandena, som sedan fortfarit allt intill den senaste tiden. När de förhållanden något förbättrats, hvilka gifvit anledning till kommittéutredningen, slog man sig åter till ro i stället för att under den goda tiden förbereda sig att möta kommande svårigheter.

Nu har emellertid åter en nedgång börjat i den långvariga högkonjunkturen, och tyvärr torde såväl vårt affärlif som våra arbetare komma att få bittert erfara dess verkningar. Man må dock icke tro, att arbetslösheten endast skulle existera vid kristider, och att sålunda något behof efter ständigt verkande skyddsmedel icke skulle förefinnas. Så är ingalunda förhållandet, utan i det moderna storindustriella samhället är arbetslösheten en alldeles konstant företeelse, äfven under de bästa konjunkturer. Under den ständiga växlingen mellan gamla föråldrade samt nya framväxande företag och metoder — till följd af de mänskliga behofven, kommunikationernas, uppfinningarnas och maskinernas snabba förändringar — befinner sig näringslivet i en oafbruten omvandling. När denna går lugnt och jämnt, ske den nödvändiga omflyttningen och omsättningen af arbetskraft i regel också utan större afbrott. Vid goda konjunkturer är efterfrågan så stark, att längre tids arbetslöshet icke behöfver drabba den duglige arbetare, som af utvecklingen öfverflödiggjorts på ett ställe, ty han får vanligen lätt anställning annorstädes, särskildt om lämpliga former för arbetsförmedling finnas anordnade. Äfven under de goda tiderna händer det dock mycket ofta, att äfven mycket dugliga arbetare få under en eller annan vecka vänta på passande ny anställning.

Arbetslöshetens orsaker.

Säsongarbets-
lösheten.

Inom en stor mängd yrken förekommer regelbundet hvarje år s. k. säsongarbetslöshet, hvilken beror därpå, att produktionsverksamheten inom yrket af en eller annan anledning måste särskildt forceras under vissa delar af året och i gengäld mer eller mindre inskränkas under andra tider. Denna ständigt återkommande fluktuation inom loppet af hvarje år beror ytterst på temperaturförhållandena, hvilkas inverkan i någon mån kan spåras inom nästan alla yrken. Denna inverkan blir med våra extrema klimatväxlingar mycket kännbar; man behöfver blott tänka på den skillnad, som inom hela näringslivet gör sig gällande mellan vintermånaderna januari—mars å ena sidan och vårmånaderna april—maj, då öfverallt en sjudande och forcerad brådska inträder. Under denna sistnämnda period sysselsätts utan tvifvel många tusen personer mer än under vintern, då motsvarande antal gifvetvis är utan fast sysselsättning och stadigvarande inkomst.

Särskildt svåra äro i detta hänseende *byggnadsyrkena*, hvilkas talrika arbetareskaror till stor del regelbundet sakna arbete under åtminstone 4 å 5 månader af året. Samma förhållande äger rum med afseende å den talrika gruppen af hamn- och stufveriarbetare i våra sjöstäder, hvilka vid sjöfartens upphörande på hösten ställas utan inkomst.

Tillfälliga
anledningar
till arbets-
löshet.

Mera tillfälliga naturföreteelser kunna ofta inom ett mera inskränkt område åstadkomma likartade verkningar. Endast för någon månad sedan berättade tidningarna samtidigt om en eldsvåda och en öfversvämning, som ödelagt tvänne arbetsplatser med vardera 6 å 700 arbetare, hvilka sålunda plötsligt ställdes utanför sitt vanliga arbete, intill dess de åstadkomna skadorna efter månaders förlopp kunde ersättas. I de nu afsedda fallen voro arbetsgifvarne så kapitalstarka, att återbyggnadsarbeten genast påbörjades, vid hvilka en del arbetare kunde få sysselsättning, men ofta nog innebära dylika händelser en mycket allvarlig fara för de vid arbetet varande och på platsen bosatta arbetarne.

Arbetslöshet
försäskad
af »kriser».

Bland de mångahanda anledningarna till arbetslöshet är det dock ingen, som medför så förödande och omfattande verkningar som den s. k. *ekonomiska krisen*, hvilken likt ett oundvikligt öde vältrar fram öfver hela den ekonomiskt sammanhörande världen och för längre eller kortare tid rubbar dess normala funktioner. Orsakerna till dessa depressioner kunna vara olika, men deras verkningar äro alltid desamma: affärsvärlden blir orolig, pengarna blifva svåråtkomliga, alla värden sjunka i pris, företagsamheten aftager, konsumtionsförmågan och afsättningen minskas, industriens produktion inskränkes, arbetarne afskedas och måste gå arbetslösa. Alla dessa symptom återfinnas i viss mån hos den kris, under hvars tryck

vi för närvarande befinna oss och som hårdt härjat ej blott bland affärs-
männen utan äfven bland vissa arbetstagare. Ty så intimt är sambandet
mellan alla de olika graderna af ekonomiskt arbetande människor inom
vårt samhälle, att när den finansiella krisen kommer, dess slag kännes
öfverallt.

Den nuvarande situationen är ock synnerligen ägnad att belysa,
huru blindt och orättvist arbetslöshetens olycka kan drabba. Ehuru vårt
produktiva näringslif enligt allas samstämmade omdömen i stort sedt
befinner sig i ett välordnad tillstånd, så brytes helt plötsligt lugnet, det
ekonomiska förtroendet, den normala utvecklingen, och i stället inträda
oro och omhvälfningar. Och hvarför? Jo, emedan Förenta staternas
banklagstiftning icke är fullt rationell. Man må icke förvåna sig öfver
att vid sådana tider bitterhet födes hos arbetarne, som kunna blifva värst
lidande af de ekonomiska omhvälfningarna. Visserligen har krisen ännu
ej hos oss föranledt mer än några få betalningsinställelser vid större
fabriker med upphörande af driften, men den faran hotar nog på flera
andra ställen, och i alla händelser är det krisen, som förorsakat den
penningdyrhet, som aldeles förlamat byggnadsverksamheten och fram-
kallat ovanligt stor arbetslöshet bland dess arbetare.

En närmare kännedom om arbetslöshetens uppträdande och frekvens
inom olika yrken, kön och åldrar äga vi tyvärr icke, och dess åstadkom-
mande erbjuder många svårigheter. I åtskilliga andra länder har man
lifligt sysselsatt sig med hithörande frågor och äfven lyckats klargöra åtskilliga
spörsmål. (Jfr »Meddelanden från Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik» 1905, häfte 3, »Statistiska arbetslöshetsundersökningar
i Tyskland» samt 1906, häfte 2, »Statistiska arbetslöshetsundersökningar
i Norge».) Såsom ett bevis på det tilltagande intresset för arbetslöshets-
frågan må anföras, att hösten 1906 i Milano hölls en kongress, som ute-
slutande ägnades åt dess studium. Under loppet af innevarande år torde
från engelsk sida initiativ tagas till en ny sådan kongress, liksom den
förra af officiell karaktär, hvarjämte afsikten är att under mellantiderna
mellan följande kongresser anordna systematiska undersökningsarbeten.

Hos oss erbjuda de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas månads-
rapporter och årsredogörelser ett i många hänseenden intressant material
till arbetslöshetsfrågans bedömande. Kommerskollegii afdelning för arbets-
statistik har ock sedan flera år tillbaka sökt att från arbetarnes fack-
föreningar erhålla regelbundna rapporter om arbetslösheten bland deras
medlemmar, och i de kvartalsöfversikter öfver arbetsmarknadens läge, som
återfinnas i dess »Meddelanden» förekommer en mängd spridda uppgifter

*Arbetslöshe-
tens omfatt-
ning.*

härom. Enligt upplysningar, som från den arbetsstatistiska afdelningen meddelats, komma att i tidskriftens häfte för februari eller mars offentliggöras åtskilliga sammanställningar af de uppgifter rörande arbetslöshetsförhållandena, hvilka på olika vägar kunnat införskaffas. Äfven om icke några tillfyllestgörande utredningar och siffror här kunna lämnas rörande arbetslösheten, så är det dock af all erfarenhet otvetydigt ådagalagdt, att *oförskylld arbetslöshet för dugliga och skötsamma arbetstagare ständigt och i betydande omfattning förekommer äfven i vårt land.*

Samhället bör
ingripa mot
arbetslösheten.

Enligt den uppfattning, som nu alltmera börjar göra sig gällande om samhällets skyldigheter mot sina medlemmar, kan man beteckna det såsom en *statens plikt* att göra hvad som göras kan för att rädda dessa från arbetslöshetens olycka. I alla händelser är detta ett obestriddigt *statsintresse*, enär arbetslöshetens följder visat sig så fördärfbringande för dem, som däraf drabbas, för deras familjer och följaktligen ock för hela samhället. Det är i själfva verket en god ekonomisk politik att äfven med vissa pekunjära uppoffringar hjälpa de arbetslösa, så att de icke sjunka ner till att för all framtid blifva samhället till skada och tunga.

Arbetslöshetens
förebyggande.

Då möter oss den frågan, hvad samhället bör och kan göra i anledning af arbetslösheten. Såsom alltid i dylika fall måste det främsta önskningsmålet vara att förekomma det onda *genom att undanröja dess orsaker*. Otvifvelaktigt kan åtskilligt göras i denna riktning. Inom flertalet näringsgrenar kan produktionen, mera än hittills skett, genom förutseende planläggning ordnas likformigt under hela året, så att hela arbetsstyrkan blir stadigvarande. I själfva verket kan man påstå, att just de bäst skötta och ekonomiskt mest gifvande företagen, i större utsträckning än de sämre, anordnat sig så, att produktionen och arbetsstyrkan äro såvidt möjligt lika stora hela året om. Särskildt bör man kunna fordra, att staten och kommunen, som i så stor utsträckning och på olika områden uppträda som arbetsgifvare, skola söka i möjligaste mån bedrifva sin verksamhet jämnt under hela året. Emellertid är det klart, att vårt ekonomiska lif ännu icke på lång tid kan blifva så systematiskt ordnadt, att icke sådana ständiga rubbningar och slitningar skola där förekomma, hvilka gifva anledning till regelbunden arbetslöshet. Ej heller har man ännu lyckats fullt utreda orsakerna till och innebörden af de s. k. ekonomiska kriserna — än mindre botemedlen mot dem. Den ekonomiska vetenskapen och praktiken hafva här stora framtidsmål, genom hvilkas lösning man kan hoppas på arbetslöshetens successiva försvinnande.

Men för dessa förhoppningar på framtiden får man ej skjuta ifrån sig det nu aktuella, allvarliga spörsmålet. Kunna vi ej hoppas på, att

undanröja arbetslöshetens orsaker och därmed arbetslösheten själf, så är det vår oafvisliga skyldighet att söka vidtaga tjänliga åtgärder för att hämma dess vådor.

Det medel, som hos oss liksom annorstädes oftast brukat tillgripas vid tider af ovanligt stor arbetslöshet, är anordnandet af *nödhjälpsarbeten*, genom hvilka man velat skaffa de arbetslösa någon sysselsättning och inkomst, intill dess bättre arbetsförhållanden inträdt. Man har därvid gjort försök med att anordna verkstäder för olika yrkesmän, dock med sådana resultat, som ej uppmuntra till fortsättning. Endast enklare grofarbeten torde lämpligen kunna användas för framtiden, men därmed hjälpas ju endast grofarbetarne, hvarförutom denna utväg trots det pres- terade arbetet torde ställa sig så dyrbar, att andra åtgärder såvidt möj- ligt böra föredragas.

*Nödhjälps-
arbeten.*

Om sålunda samhället endast i begränsad utsträckning kan åtaga sig att skaffa de arbetslösa arbete, så är det däremot ett mycket lämpligt sätt för dess ingripande att förhjälpa de arbetssökande till att finna de anställningar, som verkligen stå till buds. Den *offentliga arbetsförmedlingen*, som i detta hänseende torde komma att få den allra största betydelse, befinner sig hos oss i en synnerligen glädjande utveckling, för hvilken närmare redogörelse redan lämnats Riksdagen under statsverks- propositionens 6:te hufvudtiteln, sid. 208—209. (Jfr härom i öfrigt den arbetsstatistiska afdelningens »Meddelanden» samt de olika kommunala anstaltarnas årsredogörelser.)

*Offentlig ar-
betsförmed-
ling.*

Oaktadt sålunda mycket torde kunna göras och åtskilligt redan göres för att förekomma eller förminska arbetslöshetens frekvens, så är den lik- väl allt framgent så omfattande och olycksbringande för såväl arbets- tagarne som för samhällena, att åtgärder snarast möjligt böra vidtagas från det allmännas sida för att neutralisera dess ekonomiska verkningar genom *arbetslöshetsförsäkring*.

*Arbetslöshets-
försäkringen.*

Arbetslöshetsförsäkringen har under de senaste åren varit en af de frågor, som mest diskuterats inom den sociala litteraturen. En nästan oöfverskådlig rad af projekt har därunder framkommit och rönt mer eller mindre anslutning. En hel del af dessa förslag har ock omsatts i prak- tiken, i det att åtskilliga stadskommuner i särskildt Schweiz, Tyskland och Belgien men äfven i flertalet andra kulturländer under längre eller kortare tid anställt försök på detta område. Efter hand har emellertid allt tydligare framgått såsom resultat, att på detta område den frivilliga försäkringen åtminstone för närvarande är att föredraga framför den obligatoriska samt att sträfvandena torde böra närmast inriktas i enlighet

med de principer, som först funno sin konsekventa tillämpning i den belgiska staden Gent.

Gent-systemet.

I Gent bildades år 1900 af kommunen en fond, som årligen skulle mottaga tillskott af kommunens medel för att därmed understödja arbetslöshetskassor i staden. Genom att därvid bygga på de af arbetarna upprättade kassorna slapp man bilda särskilda sådana och undgick därmed införandet af en ny och dyrbar administration. Emellertid uppkom därvid den svårigheten, att, då arbetarnes arbetslöshetskassor omedelbart sammanhålla med deras fackföreningar, stadens bidrag till kassorna kunde komma att verka såsom ett offentligt understöd för fackföreningarnas allmänna verksamhet, sålunda äfven vid strejker o. s. v. Denna eventualitet undvek man i Gent därigenom, att man icke lämnar bidrag till fackföreningarna, ej heller till arbetslöshetskassorna, utan till den försäkrade arbetslöse. Denne får af det allmänna uppbära ett tillskott till det understöd, som kassan lämnar. I samma mån han själf har genom sin omständighet tillförsäkrat sig ett större understöd, får han ock ett större bidrag af kommunen.

Då vidare flertalet arbetare icke tillhörde fackföreningar, som upprättat arbetslöshetskassor, anordnades en gemensam sparkassa, där sådana arbetare kunde regelbundet insätta afgifter, som berättigade dem att vid arbetslöshet återfå beloppet jämte ett proportionellt bidrag af kommunens medel. Denna sparkassa har dock endast i ringa utsträckning tagits i anspråk. Däremot har det kommunala understödet till de i fackkassorna försäkrade visat sig högst betydligt påskynda införandet af sådan försäkring. År 1901 var det endast 20 kassor, som fingo bidrag, men redan år 1904 hade deras antal stigit till 34. Det erkännes ock allmänt, att kommunen genom lättad fattigvårdsbörda fått mer än fullgod ersättning för de belopp, den lämnat arbetslöshetskassorna. Efter Gents föredöme hafva ock en mängd andra kommuner i Belgien och norra Frankrike börjat understödja arbetarnes kassor.

Statsåtgärder i Frankrike

De sålunda vunna gynnsamma erfarenheterna gifvo i franska deputeradekammaren under flera år upphof till en mängd förslag och parlamentariska arbeten i syfte att förmå staten till positiv verksamhet på detta område. År 1905 lyckades man ock enas om ett beslut rörande statsbidrag till arbetslöshetskassor. Enligt de gifna bestämmelserna skola kassorna jämväl söka sörja för arbetsförmedling, de kunna lämna vare sig understöd på platsen eller reshjälp, deras omfattning må gälla antingen särskilda yrken eller ock vissa lokala områden, deras affärsförvaltning står under statskontroll. Statsbidraget utgår i regel med 16 % af det till

hvarje medlem utbetalade understödet. Vid statsbidragets beräkning får dock ej understödet upptagas högre än 2 fr. pr dag att utgå under högst 60 dagar under loppet af 12 månader. För ledningen af statens verksamhet tillsattes en arbetslöshetskommission, bestående af representanter för parlamentet, statsförvaltningen och arbetslöshetskassorna. Resultaten af dessa åtgärder hafva ännu icke blifvit så stora, på grund af att arbetareorganisationerna i Frankrike förut icke i särdeles stor utsträckning sysselsatt sig med arbetslöshetsförsäkring. För år 1905 erhöles 47 kassor statsbidrag; för år 1906 uppburo 64 kassor statsbidrag om tillsammans 42,495 fr.

Den svåra arbetslöshet, som särskildt under de första åren af 1900-*Statsåtgärder* talet rådde i *Norge*, föranledde tillsättandet år 1904 af en departemental *i Norge.* kommitté för undersökande af frågan om arbetslöshetsförsäkring. Kommitténs den 30 dec. 1905 afgifna förslag blef med åtskilliga förändringar af stortinget antaget. Den 12 juni 1906 utfärdades i enlighet härmed en lag om stats- och kommunbidrag till norska arbetslöshetskassor att gälla från och med den 1 okt. 1906 till och med utgången af år 1911.

Alla norska arbetslöshetskassor, som uppfylla lagens bestämmelser, kunna på ansökan förklaras berättigade att af statskassan erhålla $\frac{1}{4}$ af de belopp, hvarmed de understödjade i landet bosatta medlemmar, som antingen äro norska medborgare eller varit bosatta i landet under de 5 senaste åren. Kassornas inkomster måste till minst hälften åstadkommas genom medlemmarnas egna afgifter. Kassornas stadgar skola innehålla bestämmelser om: att medlemmarna ej äga rätt till understöd, förrän de tillhört kassan och betalt afgiften under minst 26 veckor; att understöd på platsen ej lämnas förrän arbetslösheten varat minst 3 dagar; att understöd på platsen får uppgå högst till hälften af medlemmarnas genomsnittliga daglön i sitt yrke; att understöd icke lämnas för längre tid än 90 dagar under loppet af 12 månader; att medlemmarna äro skyldiga mottaga det arbete kassans styrelse finner passa dem; att understöd ej utbetalas till medlem, som tillika är medlem af annan arbetslöshetskassa eller uppbär bidrag af sjukkassa; att intet slags understöd lämnas andra än oförskyldt arbetslösa men arbetsföra personer, hvarvid som oförskyld icke räknas arbetslöshet, som förorsakas af strejk eller lockout. Understöd får ej lämnas någon arbetslös, som befinner sig i kommun med offentlig arbetsförmedlingsanstalt, förrän han däri anmälts som arbetssökande.

Af det belopp, staten ubetalar till kassorna, skola $\frac{2}{3}$ ersättas staten af de kommuner, där de understödstagande äro bosatta.

Arbetslöshetskassornas räkenskaper och penningmedel skola skötas

alldeles oberoende af den förening, med hvilken kassan kan vara förbunden. Kassan är ock skyldig att såsom medlemmar upptaga äfven andra än till föreningen hörande personer inom samma yrke, hvilka dock ej äga deltaga i kassans förvaltning, med mindre särskildt beslut därom fattas.

Rörande kassornas verksamhet skola regelbundna redogörelser inlämnas till och granskas af de kommuner, inom hvilka understödstagarna äro bosatta; kassornas stadgar granskas och deras skötsel kontrolleras i sista hand af vederbörande regeringsdepartement.

Oaktadt lagen redan varit gällande öfver ett år, har ännu ingen arbetslöshetskassa anhållit om berättigande att enligt densamma erhålla bidrag af det allmänna. Icke ens de af arbetareorganisationer redan förut upprättade kassorna hafva hittills visat någon böjelse för att begagna sig af de i lagen tillförsäkrade förmånerna. Härom har prof. O. Jæger i Kristiania — hvilken kanske mer än någon annan bidragit föra saken fram — benäget meddelat upplysningar. Arbetarnas missnöje väcktes redan däraf, att det allmännas bidrag, som af kommittén föreslagits till $\frac{1}{3}$, i lagen bestämdes till endast $\frac{1}{4}$ af understödsbeloppet. Likaså var det mot kommitténs mening, som i lagen infördes bestämmelsen om att bidrag endast erhålles för de medlemmar, som äro norska medborgare eller varit bosatta i landet under de senaste 5 åren, och genom hvilken bestämmelse kassorna skulle tvingas till en detaljerad och besvärlig kontroll öfver sina medlemmars förhållande i detta hänseende. Redan under de förberedande förhandlingarna uppväcktes också hos arbetarna ett starkt motstånd mot det stadgande, som tillförsäkrar de utom fackförbunden stående arbetarna rätt att ingå i dessas arbetslöshetskassor, därest de mottaga statsbidrag.

Af dessa anledningar hafva fackförbunden — af hvilka dock endast några få förut äga arbetslöshetskassor — varit föga intresserade för att anordna dem efter lagens bestämmelser. Hittills hafva de ock utan större saknad kunnat undvara det i desamma utlofvade understödet, enär året 1907 i Norge varit särdeles gynnsamt med jämförelsevis ringa arbetslöshet. Då det offentligas bidrag utgår i proportion till de utbetalade beloppen, har sålunda någon direkt ekonomisk anledning knappast ännu förelegat att eftersträfvä understöd. Helt annan betydelse för kassornas affärsställning skulle däremot statsbidraget få vid arbetslöshet af något större omfattning.

Om sålunda de egentliga arbetarna hittills ställt sig något afvisande mot det i Norge införda systemet¹, så har det däremot framkallat ett starkt

¹ Härom andra gynnsammare uppgifter i motionens senare del, beroende af ändring i lagen.

intresse för arbetslöshetsförsäkringen bland den underordnade affärspersonalen. Ett energiskt organisationsarbete har pågått bland bankfunktionärer, handelskontorister, butikspersonal o. dyl., så att för dessa grupper af arbetstagare arbetslöshetskassor snart torde blifva bildade.

I Danmark upptogs frågan om statens understödjande af arbetslöshetskassor i riksdagen redan år 1896 och var sedan regelbundet föremål för motioner. År 1903 tillsattes emellertid en stor arbetareförsäkringskommitté, som hufvudsakligen skulle sysselsätta sig med frågan om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring, men därjämte borde ägna uppmärksamhet åt andra grenar, särskildt arbetslöshetsförsäkringen. I detta sistnämnda ämne afgaf kommittén år 1906 ett betänkande, som lades till grund för ett lagförslag till riksdagen. Förslaget antogs med några förändringar, och den 9 april 1907 utfärdades en lag om arbetslöshetskassor att gälla för 5 år.

*Statsåtgärder
i Danmark.*

Med arbetslöshetskassor förstås i lagen föreningar af personer, hvilka som lönearbetare äro knutna till ett eller flera bestämda fack och hafva slutit sig tillsammans för att genom bestämda bidrag tillförsäkra hvarandra hjälp vid fall af arbetslöshet, som icke beror på strejk eller lockout, sjukdom eller invaliditet, onykterhet eller olämpligt uppförande o. s. v. Understöd får i öfrigt icke lämnas medlemmar, som fullgöra sin värnplikt, hållas häktade, åtnjuta fattigvård, som vägra mottaga af kassans styrelse lämnadt arbete, lämpadt för deras arbetsförmåga o. s. v. Hvarje arbetslöshetskassa, som motsvarar lagans fordringar, har rätt till offentligt »erkännande» och därmed följande understöd. Endast lönearbetare i svagare ekonomisk ställning kunna bli understödstagande medlemmar i erkänd arbetslöshetskassa. Sådan måste hafva minst 50 medlemmar. Ehuru kassorna helst böra vara fackkassor, omfattande särskilda yrkesgrupper öfver hela landet, kunna dock äfven lokala kassor ordnas för samtliga fack inom en eller flera kommuner.

Understöd kan ej tilldelas någon, förrän han under minst ett år varit medlem i kassan, och utbetalas ej heller (med undantag för reshjälp), förrän arbetslösheten varat mera än 6—15 dagar. Vanligt understöd får ej öfverstiga $\frac{2}{3}$ af normal arbetslön och i intet fall 2 kr. om dagen. Staten betalar årligen till hvarje arbetslöshetskassa $\frac{1}{3}$ af sammanlagda premiebeloppet. Enär emellertid en viss summa — för närvarande 250,000 kr. — årligen anvisas såsom statens hela utgift, kan det blifva nödvändigt att fördela statsbidraget efter lägre proportion mot premiebeloppet. Kommunerna, som gifvetvis få sin fattigvårdstunga minskad genom denna

försäkring, medgifvas i lagen rätt att bidraga med högst $\frac{1}{6}$ af premiebeloppet.

Ledningen och kontrollen af arbetslöshetsförsäkringen öfverlämnas åt en under inrikesministern sorterande arbetslöshetsinspektör. Hvarje år hålles under dennes ordförandeskap ett årsmöte, till hvilket hvarje kassa sänder minst ett ombud. Därvid skola företrädesvis behandlas frågor rörande samarbetet mellan kassorna. Vidare utses medlemmar i en permanent nämnd, som under inspektörens ordförandeskap deltagar i rörelsens ledning.

Omedelbart efter lagens utfärdande tillsatte arbetarnas landsorganisation ett särskildt utskott för att utarbета förslag till ändrade stadgar för de redan förefintliga fackkassorna samt i öfrigt ordna deras verksamhet enligt lagens föreskrifter. Kassorna blifva därigenom fullt själfständiga i förhållande till arbetsrörelsen i öfrigt. Detta oaktadt hafva fackkassorna med största ifver anmält sig för erhållande af statens »erkännande.» Ehuru lagen trädde i kraft först den 1 aug. 1907 har sådant erkännande redan tilldelats 21 fackkassor med c:a 49,000 medlemmar. Att märka är ju ock, att här statsbidrag omedelbart erhålles i proportion till premierna, så att det för kassorna är en gifven fördel att så snart som möjligt — äfven under goda tider — inrätta sig efter lagen och därigenom öka sina inkomster.¹

Förutom de här ofvan anförda länderna, — Frankrike, Norge och Danmark — där staten tagit arbetarnes egen understödsverksamhet som utgångspunkt för sitt ingripande, hafva arbetarnes organisationer äfven annorstädes ägnat lifligt intresse åt arbetslöshetsförsäkringen. Särskildt i England och Tyskland använda de årligen stora summor i sådant syfte, och i samma mån organisationsväsendet vinner mognad och styrka, synes detta område för dess sträfvanden tillvinna sig allt större uppmärksamhet.

Så är äfven förhållandet inom den svenska organisationsrörelsen, där åtskilliga fackförbund redan ordnat särskilda arbetslöshetskassor för sina medlemmar, under det att andra ännu ej hunnit längre än till beviljande i mindre skala af tillfälliga understöd. Under år 1906 utbetaltes — såsom understöd på platsen eller reshjälp — ett sammanlagdt belopp af 96,433 kronor af följande 13 till Sveriges Landsorganisation hörande fackförbund: Bageriarbetare-, Bleck- och plåtslageriarbetare-, Förgylleriarbetare-, Gjutare-, Glasarbetare-, Hattarbetare-, Järn- och metallarbetare-, Kakelugnsmakare-, Litograf-, Sadelmakare- och tapetserare-, Skoarbetare-, Textil-

*De svenska
arbetareorga-
nisationernas
åtgärder för
arbetslöshets-
försäkring.*

¹ En närmare framställning rörande tillkomsten och innebörden af de i Norge och Danmark vidtagna lagstiftningsåtgärderna för försäkring mot arbetslöshet har af *Hj. L. Hammar-skjöld* lämnats i *Ekonomisk tidskrift*, 1906, häfte 6, sid. 241—255. (»Till frågan om arbetslöshetsförsäkring».)

arbetare- och Tobaksarbetareförbunden. Bland dessa är det *Järn- och metallarbetareförbundets reshjälps- och understödskassa*, som spelat den utan jämförelse främsta rollen och i många fall tjänat som mönster för de öfriga. Rörande dess organisation och verksamhet lämnades vid kongressen för fattigvård och folkförsäkring följande redogörelse:

»Hvarje medlem af förbundet tillhör äfven understödskassan, och är vid arbetslöshet berättigad till understöd, såvidt han varit medlem minst ett år och betalt minst 52 veckors kontingent. Då kassan bildades (år 1897) var afgiften till densamma 5 öre per medlem och vecka samt understödet 75 öre per dag i högst 30 dagar per år. Detta har sedermera höjts, så att afgiften utgör 10 öre per medlem och vecka och understödet 1 krona per dag i 70 dagar per år, och för den som varit medlem i 5 år eller däröfver till 1 kr. 50 öre per dag i samma tid per år. Om större arbetslöshet inträder, kan dels kontingenten höjas med högst 5 öre per vecka, dels understödet nedsättas, dock först sedan ett par andra förbundets fonder anlåtats, från hvilka medel kunna i vissa fall öfverföras till understödskassan. För densamma föras särskilda räkenskaper. Till familjeförsörjare och till dem, som varit medlemmar i fem år, kan understödet utbetalas för alla de 70 dagarne, om arbetslösheten varar så länge på den plats där arbetslösheten begynte, de öfriga medlemmar blott i 25 dagar. Understödet fortsättes dock då medlem afreser från platsen för att å annan plats söka eller taga arbete. Detta kan nämligen, efter vissa därför affattade regler, till resande medlem utbetalas å hvarje plats, där förbundet har afdelning, och kassan verkar sålunda äfven som reshjälpskassa för arbetslösa medlemmar. Afdelningarna insända redovisning till hufvudkassan månadsvis jämte kontingenten. Fattas det medel för afdelningen till utbetalande af understöd, erhåller den detta från hufvudkassan. Kassan omfattar sålunda hela landet, hvilket är en fördel framför att en sådan kassa blott vore lokal, då, utom allt annat, vid mycket stor arbetslöshet å en ort en lokal kassa där ju icke skulle kunna fungera. Det finnes större bärkraft, då de olika afdelningarna inom hela landet gemensamt bära upp kassan.»

Kassan har utbetalt i arbetslöshetsunderstöd:

År 1897.....	494: 40 kr.	År 1903.....	68,096: — kr.
» 1898.....	1,527: 90 »	» 1904.....	67,586: 25 »
» 1899.....	4,987: — »	» 1905.....	63,159: 50 »
» 1900.....	21,127: 50 »	» 1906.....	67,074: — »
» 1901.....	43,650: — »	» 1907.....	64,568: — »
» 1902.....	64,124: — »		

Medlemsantalet i förbundet och kassan har under samma tid ökat från 5,000 år 1897 till 33,000 år 1907. För den del af kassans verksamhet, som berört Stockholm, kunna följande närmare upplysningar meddelas:

År	Antal medlemmar den ³¹ / ₁₂ .	Antal fall af arbetslöshet. ¹		Utbetaladt understöd. Kr.
		Hela året.	Däraf den ³¹ / ₁₂ .	
År 1901	4,198	1,274	245	15,341
» 1902	4,577	1,527	111	17,686
» 1903	5,298	1,831	145	19,884
» 1904	5,803	1,964	162	26,176
» 1905	5,428	2,065	305	24,432
» 1906	5,823	1,656	90	27,334

Den äldsta och kanske mest välordnade arbetslöshetskassan har dock det utom Landsorganisationen stående *Typografförbundet*. Dess arbetslöshets- och reshjälpkassa, som började sin verksamhet redan år 1884 och efter hand undergått åtskilliga förändringar, arbetar numera efter följande principer. Som namnet anger, afser kassan såväl understöd på platsen som reseunderstöd för sökande af anställning annorstädes. Hvarje medlem i förbundet inbetalar, samtidigt med öfriga afgifter, 15 öre i veckan (hälften för s. k. halft betalande medlem) till denna kassa och blir efter 26 veckors inbetalning berättigad att vid ofrivillig arbetslöshet uppbära understöd på platsen till ett belopp af 1 kr. 50 öre per dag i 60 dagar och därefter ytterligare 1 kr. pr dag i 30 dagar eller tillsammans 120 kr.

Till medlem, som erlagt minst 260 veckoavgifter, utgår arbetslöshetsunderstödet med resp. 2 kr. och 1,50 under resp. 60 och 30 dagar eller med tillhoppa 165 kr. under 90 dagar. Därutöfver äger medlem rätt att under 50 dagar uppbära 1,20 per dag såsom reseunderstöd eller ock, på särskild ansökan, såsom understöd på platsen. Det vanliga reseunderstödet utgår med 1,20 per dag under 90 dagars tid. Arbetslös medlem, som erhållit anställning på annan plats, kan, efter därom gjord framställning, beviljas fri resa för sig och familjen jämte ersättning för flyttningskostnad för bohag samt 2 kr. understöd per dag för egen räkning under resan.

Från kassans bildande har såsom understöd utbetalats:

Under år 1884	183.49	Under år 1896	6,170.50
» » 1885	3,345.80	» » 1897	4,725.28

¹ Däri äfven inberäknade tillresande arbetslösa från andra orter.

Under år 1886	3,053.80	Under år 1898	6,478.46
» » 1887	2,141.04	» » 1899	10,368.50
» » 1888	1,643.20	» » 1900	10,573.25
» » 1889	1,837.86	» » 1901	18,213.92
» » 1890	2,587.12	» » 1902	25,361.41
» » 1891	2,720.49	» » 1903	17,158.50
» » 1892	2,761.03	» » 1904	14,579.15
» » 1893	5,301.53	» » 1905	13,365.70
» » 1894	3,761.05	» » 1906	7,193.85
» » 1895	4,203.82		

Förbundets medlemsantal var vid 1906 års utgång 5,241.

Beträffande de olika slagen af understöd kunna följande uppgifter för åren 1905 och 1906 meddelas:

		Antal med-		Understöd
		lemmar.		belopp.
Reshjälp	till egna medlemmar	{	1905	57 1,312.20
			1906	35 878.90
Reseunderstöd	» » »	{	1905	101 1,468.35
			1906	78 826.85
Flyttningsbidrag	» » »	{	1905	14 592.75
			1906	9 477.45
Arbetslöshetsunderstöd	» » »	{	1905 (5,086 dagar)	166 7,159.—
			1906 (3,084 dagar)	110 3,672.75
Reshjälp till utlänningar		{	1905	77 2,833.40
			1906	53 1,337.90

Såsom af ofvanstående tablå framgår, utbetalas afsevärda understödsbelopp till utlänningar, i det att den svenska organisationen tillhör den internationella sammanslutningen inom yrket, hvilken för närvarande består af 18 olika nationella förbund. Svenska organiserade typografer äga sålunda också å sin sida att vid arbetslöshet uppbära understöd eller reshjälp i flertalet europeiska stater.

Uppslag till arbetslöshetskassors inrättande eller till bildande af res- och understödsfonder för arbetslösa ha på flera håll gifvits utan att leda till nämnvärdt resultat.

För öfrigt förekomma inom de flesta arbetareorganisationer tillfälliga understödsutbetalningar mycket ofta på privat initiativ. Arbetarnes starka solidaritetskänsla förmår dem nämligen ofta — kanske mest på smärre platser, där medlemmarne personligen väl känna hvarandra — att genom frivilliga insamlingar bringa hjälp åt kamrater, som af någon anledning t. ex. arbetslöshet befinna sig i ekonomiskt trångmål.

Det torde icke sakna sitt intresse att här äfven erinra om ett i Sverige tidigare gjort försök att anordna en lokal försäkring för arbetslösa. Den under 1890-talets förra hälft rådande ekonomiska depressionen hade, som ofvan anförts, öfverallt i Europa framkallat mycken arbetslöshet. Under intryck af de i utlandet gjorda första försöken med arbetslöshetsförsäkring bildades i Norrköping i början af år 1895 en kommitté af några för saken intresserade personer för att undersöka, hvad som genom arbetslöshetsförsäkring kunde uträttas för att skydda arbetarne mot arbetslöshet. Utredningen ledde till bildandet af »Försäkringsfonden mot oförvållad arbetslöshet», hvars ändamål i reglementets § 1 angifves på följande sätt:

»Denna försäkringsverksamhet har till uppgift att medelst afpassade premier åstadkomma ett kapital, tillräckligt stort att skydda medlemmarne från förluster vid möjligen förekommande arbetslöshet, förorsakad genom eldsvåda, konkurs eller affärsnedläggelse.»

Inträde i fonden tillkommer män och kvinnor med anställning inom handtverks- eller fabriksindustri i Norrköping eller dess förstäder. Till fonden erlägges en årspremie af $\frac{2}{10}$ proc. utaf den årliga inkomsten, beräknad efter veckoinkomst (lägst 1 kr. och högst 30 kr.). Vid inskrifningen erlägges därjämte en inträdesavgift, motsvarande halfva årspremiebeloppet. Understöd utgår med 75 proc. af inkomsten och utbetalas under högst 3 månaders tid hvarje år till medlem, som minst ett år tillhört fonden. För den första veckan af arbetslöshetstiden erhålles ingen ersättning. Understöd lämnas ej sådana personer — målare, murare, timmermän m. fl. — som årligen under vissa perioder bruka träffas af arbetslöshet.

När fondens interimsstyrelse på hösten 1895 framlade sitt förslag, rönt det genast ganska liflig anslutning. Men då gjorda framställningar om understöd från de större arbetsgifvarne till premieinbetalningar icke medförde önskad resultat, så svalnade intresset för saken, och fonden upplöstes, innan den ännu hunnit utöfva någon egentlig understödsverksamhet. Fondens samlade kapital lämnades till välgörande ändamål.

Om det ock hittills är de egentliga kroppsarbetarne, som företrädesvis sökt skydda sina medlemmar mot arbetslöshetens ekonomiska följder,

Försök med lokal försäkring mot arbetslöshet i Sverige.

Arbetslöshetsförsäkring för affärspersonal.

så är det emellertid klart, att dessa kunna vara lika ödesdigra för många andra yrkesgrupper i samhället. Främst kommer härvid i betraktande den stora grupp af män och kvinnor, som inom industri, handverk, handel och samfärdsel sysselsättas i egenskap af *kontors- och butikspersonal*. Nästan alla de faktorer, som pläga framkalla arbetslöshet bland kroppsarbetarne, äro ock på samma sätt verksamma till skada för den sistnämnda kategorien af arbetstagare. Vid inträdande ekonomiska kriser, vid säsongens slut, till följd af naturföreteelser såsom eldsvåda, öfversvämning o. s. v. kunna de i högre befattningar anställda likaväl som arbetarne riskera att förlora sin plats och utkomst. Behovvet efter skyddsåtgärder häremot är otvifvelaktigt mycket lifligt känt, men har föga kommit till synes på grund af bristen på organisation och sammanhållning.

Inom *handelsresandekåren* i vårt land har man emellertid lyckats åstadkomma en stark och lifskraftig organisation, Sveriges handelsresandeförening i Stockholm, med uppgift att åt medlemmarne lämna sjuk- och begrafningshjälp, understöd och pensioner. Denna förening har äfven ägnat uppmärksamhet åt frågan om arbetslöshetsunderstöd. »Aktiv medlem, som utan eget förhållande mistat sin plats eller som, om han utöfvar egen affärsverksamhet, genom ofrivilligt iråkadt ekonomiskt obestånd är i behof af understöd, äger att, efter styrelsens pröfning, erhålla ett *tillfälligt* understöd af etthundra kronor i månaden för en tid af högst tre på hvarandra följande månader.»

Under åren 1901—1907 har denna sida af föreningens verksamhet föranledt utbetalande af understöd

år 1901	åt	8	personer	med	tillsammans	1,750	kr.
» 1902	»	12	»	»	»	3,050	»
» 1903	»	8	»	»	»	2,000	»
» 1904	»	7	»	»	»	1,800	»
» 1905	»	5	»	»	»	1,300	»
» 1906	»	5	»	»	»	1,400	»
» 1907	»	7	»	»	»	1,700	»

Föreningen, som år 1907 hade 787 aktiva medlemmar, utöfvar inom sina egentliga områden en mycket betydelsefull verksamhet.

Den ofvanstående framställningen, som af naturliga skäl endast kunnat beröra vissa hufvuddrag af frågorna om arbetslösheten och om försäkringens mot dess ekonomiska följder, torde dock hafva ådagalagt de dit hörande spörsmålen omfattande betydelse. Arbetslösheten medför så all-

varliga faror för samhället och individerna, att dess bekämpande med alla medel alltmer blir en bjudande nödvändighet. Redan den ofvanberörda, i Stockholm år 1894 tillsatta kommittén för utredande af frågan om åtgärder mot arbetslösheten, hvilken kommitté tog kännedom om de i Bern och St: Gallen samtidigt gjorda första försöken till arbetslöshetsförsäkring, uttalade såsom sin mening, att desamma, ehuru då ännu icke närmare pröfvade, otvifvelaktigt vore förtjänta af »synnerlig uppmärksamhet».

Sedan dess har en rik erfarenhet om arbetslöshetsförsäkringen vunnits, och man kan numera med bestämdhet göra gällande, att på den vägen mycket kan uträttas. Särskildt har det visat sig, att staten kan med ringa självkostnad uppmuntra självhjälpsverksamheten på detta område, så att den bildar en för stora grupper af arbetstagare fullt tillfyllestgörande försäkringsform mot de ekonomiska följderna af arbetslöshet. Det lider intet tvifvel, att äfven hos oss ett ingripande från staten i sådant syfte skulle blifva af största nytta.

Emellertid lär man icke i frågans nuvarande läge lämpligen böra ifrågasätta, att staten redan nu skulle på ett eller annat sätt ekonomiskt understödja arbetslöshetsförsäkringen. Därtill fordras obestriddigen en närmare kännedom, än den vi nu äga, rörande arbetslöshetens art, förekomst och omfattning i vårt land äfvensom beträffande de former för statens verksamhet på arbetslöshetsförsäkringens område, hvilka för våra förhållanden kunna vara mest passande. Den förstnämnda delen af en undersökning härom, hvilken närmast tillhör området för den arbetsstatistiska afdelningens i kommerskollegium verksamhet, torde omedelbarligen böra anordnas. Så snart dess resultat föreligga, borde den senare delen af utredningen öfverlämnas åt en kommitté, inom hvilken särskildt arbetstagare i olika lefnadsställning måste blifva representerade.»

Utskottets yt-
rande.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1 afgaf öfver denna framställning följande utlåtande:

»Den tanke, som här för första gången framföres inför Riksdagen, nämligen att med stöd af det allmänna söka främja försäkring mot arbetslöshet, har utskottet funnit beaktansvärd. Det lär icke kunna förnekas, att i samma mån Sverige allt mer utvecklar sig till ett industriellt producerande land, i samma mån komma allt större lager af befolkningen in under inflytandet af de växlande ekonomiska konjunkturerna, som efter tider af rika arbetstillfällen låta följa perioder af mer eller mindre omfattande arbetsbrist. Arbetslösheten tenderar att alltmer bli ett kroniskt samhälls-
ondt, som är oupplösligt knutet vid själfva de former, i hvilka vårt eko-

nomiska lif rör sig. Den framstår i allt högre grad som ett socialt problem, som samhället måste ta befattning med för att ej själft bli lidande.

De försök, som hittills gjorts att råda bot mot arbetslösheten och dess följder, hafva till att börja med varit af en rent förebyggande karaktär. Man har försökt att dels genom en allt mer fullkomnad arbetsförmedling fylla alla de arbetstillfällen, som förefinnas, dels också att skapa nya sådana genom af stat och kommun eller enskilda föreningar igångsätta nödhjälpsarbeten. I det förra afseendet har åtskilligt gjorts i vårt land, och arbetsförmedlingsverksamheten, numera understödd af staten, befinner sig för närvarande i en rask och lofvande utveckling. Genom denna arbetsförmedlingsverksamhet torde äfven en del arbetskraft kunna tillföras landsbygden, där inom jordbruksnäringen en ständig brist på arbetare råder, äfven då samtidigt arbetslöshet förekommer inom industrien. Men med dessa åtgärder har man dock endast kommit fram till det egentliga arbetslöshetsproblemet: sedan, så långt sig göra låter, de befintliga arbetstillfällena utnyttjats, står man inför den rest af arbetsvilliga, för hvilka, till följd af ogynnsamma konjunkturer på arbetsmarknaden, intet arbete finns att få. Dessa oförskyllt arbetslösa äro i vårt land hänvisade till fattigvården, för så vidt de ej med egna medel eller genom inbördes hjälp kunna hålla sig uppe.

I utlandet ha förhållandena föranledt upprepade försök att mildra de svåra följderna af inträffad arbetslöshet genom att det allmänna (stat eller kommun) i en eller annan form lämnar de arbetslösa pekuniärt understöd. Under dessa försök har småningom framväxt den moderna statsunderstödda och af staten reglerade *arbetslöshetsförsäkringen*.

Redan innan staten börjat gripa sig an med arbetslöshetsproblemet, hade industriarbetarna nödgats att på egen hand vidtaga åtgärder till gemensamt skydd mot inträffande arbetsbrist. Inom större och bättre organiserade yrken hade arbetarna börjat bilda understöds-kassor, hvilkas delägare mot erläggande af en viss kontingent, vid fall af arbetslöshet tillförsäkrades ett visst närmare bestämdt understöd. Då statsmakterna sedermera själfva velat vidtaga åtgärder mot arbetslösheten, har erfarenheten snart gifvit vid handen, att detta skett mest effektivt och mest praktiskt genom att staten därvid begagnat sig af de redan organiserade arbetslöshetskassorna, lämnat bidrag till dem enligt vissa bestämda normer och uppmuntrat till bildande af nya. På denna princip grundar sig lagstiftningen om arbetslöshetsförsäkring i de tre europeiska länder, där den hittills blifvit införd, nämligen i Frankrike, Danmark och Norge. Beträf-

fande detaljerna af denna lagstiftning tillåter sig utskottet hänvisa till den framställning, som innehålles i motionen.

Äfven i vårt land hafva arbetarna inom vissa yrken bildat arbetslöshetskassor, som mer eller mindre direkt skulle kunna tjäna till utgångspunkt för en statsunderstödd verksamhet, på samma sätt som skett i våra två västra grannländer. Ett typiskt exempel på en dylik kassas organisation och stadgar lämnas af motionären i redogörelsen för svenska järn- och metallarbetareförbundets reshjälps- och understöds-kassa, en af de största och bäst organiserade i landet. Denna kassa, som är fullständigt skild från förbundets strejkunderstöds- och öfriga kassor, och hvars tillgångar ej få användas till annat än understöd vid i strängaste mening oförvållad arbetslöshet, räknade år 1907 33,000 medlemmar och utbetalade till dessa under åren 1902—1907 mellan 60 och 70 tusen kronor om året — siffror, som ge en god föreställning om hvilka betydande resultat, som kunna ernås genom en dylik sammanslutning till inbördes hjälp.

Från rent försäkringsteknisk synpunkt har det visat sig gynnsammast att i en och samma arbetslöshetskassa sammansluta utöfvorna af endast ett yrke eller arbetarna inom en yrkesgrupp, där riskprocenten för samtliga medlemmar alltså är i det närmaste lika och kassans ekonomi således med tillräcklig visshet kan beräknas. Häraf har emellertid blifvit en följd, att endast de större, bäst organiserade och högst stående yrkena hittills kunnat åstadkomma understöds-kassor af någon betydelse. De svagare yrkena och yrkesgrupperna, de sämre organiserade eller helt oorganiserade arbetarna hafva hittills saknat den kraft och den sammanhållning, som kunnat sätta dem i stånd att i gemensamt intresse bilda dylika kassor till inbördes hjälp. Inom dessa yrken torde först ett handtag från statens sida komma att möjliggöra bildandet af arbetslöshetskassor, liksom i de yrken, där dylika kassor redan finnas, statshjälpen gifvetvis komme att verka i hög grad stärkande och främjande.

Utskottet håller före att den verksamhet till själfhjälp, som staten på detta sätt skulle kunna framkalla och befordra, är af den största betydelse för de stora grupper af medborgare, som däraf beröras, och därigenom också för samhället i dess helhet. Det är uppenbart, att äfven då de arbetslösa ej direkt sjunka ned under fattigvårdsstrecket, de likväl, om de äro helt hänvisade till sig själfva, snart bli försatta i ett tillstånd af ekonomisk svaghet, hvarur de endast långsamt och med möda kunna arbeta sig upp. Att sålunda betydande klasser af samhällsmedlemmar periodiskt sjunka ned till en ekonomiskt mindrevärdig nivå, måste återverka ogynn-

samt på hela samhället, hvars fattigvårdstunga ökas, medan samtidigt konsumtionskraften förminskas. Äfven förhållandena på arbetsmarknaden måste bli osäkrare och oroligare ju större växlingar i sin ekonomi arbetarna äro utsatta för. Under tider af nöd ökas det sociala missnöjet, hvartill kommer den förödmjukelse, som för en arbetsvillig arbetare ligger i att nödgas anlita fattigvården och därigenom oförskyllt lida inskränkning i sina medborgerliga rättigheter.

Alla dessa svåra sociala följder af den växlande tillgången och bristen på arbete söker arbetslöshetsförsäkringen afhjälpa i mån af de resurser, som stå den till buds. Som medlem i en arbetslöshetskassa tvingas arbetaren, äfven om han eljest saknar fallenhet att spara, att vecka för vecka lägga af en obetydlig del af sin lön och får i ersättning härför, när arbetslöshet inbryter, ett mångdubbelt större belopp igen, som kan hjälpa honom öfver den första svåra tiden. Utskottet vill hålla före, att lika väl som staten finner det riktigt att bidra till sjukkasseverksamheten och den allmänna arbetsförmedlingen, lika väl torde det ligga i samhällets intresse att uppmuntra den gagneliga verksamhet, som ligger i arbetslöshetsförsäkringen och som genom statens mellankommande bör kunna vinna en kraftig utveckling.

Äfven från en annan synpunkt menar utskottet, att det vore lyckligt om staten här ville ingripa. Det samarbete med de statsunderstödda arbetslöshetskassorna och den kontroll öfver deras verksamhet, som blefve en följd af statsbidraget, skulle bringa ett viktigt led af arbetarerörelsen i nära kontakt med de centrala statsorganen på ett sätt, som endast kan betecknas som fördelaktigt. Genom sin kontroll öfver kassorna blir staten satt i tillfälle att noga tillse, att icke bidraget ensidigt kommer att gynna någon särskild riktning eller partibildning, utan att den fullaste opartiskhet i detta afseende upprätthålles, hvilket utskottet anser vara en oeftergiflig förutsättning för att statsunderstöd skall lämnas. Slutligen vill utskottet framhålla, att staten som villkor för statsbidrag alltid måste komma att uppställa den fordran, att kassornas arbetslösa medlemmar skola anmäla sig på arbetsförmedlingsanstalterna och antaga det arbete, som där lämpligen kan erbjudas, hvarigenom också arbetsförmedlingsverksamheten kommer att ernå den största möjliga effekt.

Utskottet har redan förut framhållit det nära sambandet mellan arbetslöshetsproblemet och fattigvården. Då för närvarande en kommitté blifvit tillsatt för att utarbeta förslag till ny fattigvårdslagstiftning för riket och frågan om fattigvården således i största omfattning tages upp till behandling, anser utskottet tidpunkten vara särskildt lämplig att äfven upptaga till undersökning den närliggande frågan om åtgärder mot arbetslöshet.

Detaljerna af en blifvande lagstiftning har utskottet ansett sig hvarken kunna eller böra upptaga till diskussion, då dessa måste bli beroende på resultatet af den föreslagna utredningen. En sådan utredning måste emellertid, som motionären framhåller, föregås af en undersökning om arbetslöshetens förekomst och former i vårt land samt beträffande den utländska lagstiftningen på detta område och dess tillämplighet på våra förhållanden. Härvidlag bör, enligt utskottets uppfattning, äfven tagas i betraktande jordbrukets behof af rikligare arbetskraft samt den inverkan en statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring kan komma att utöfva i detta afseende.

Under ärendets behandling har utskottet från Kungl. civildepartementet fått mottaga en i tryck utgifven »P. M. angående arbetslöshetsförsäkring», hvilken på departementets föranstaltande utarbetats under föregående år. Denna promemoria innehåller hufvudsakligen en redogörelse för de åtgärder, som i utlandet vidtagits till främjande af arbetslöshetsförsäkringen, och öfverensstämmer denna redogörelse i allt väsentligt med den, som lämnats af motionären. Däremot innehåller promemorian ingen utredning beträffande införandet af arbetslöshetsförsäkring i vårt land. Promemorians författare afslutar sin redogörelse med att uttala den uppfattningen, att man i Sverige borde afvakta resultatet af lagstiftningen i Norge och Danmark och alltså ej för närvarande vidtaga några åtgärder. Denna mening har utskottet ej kunnat ansluta sig till. Den danska lagen, som trädde i kraft samtidigt med att promemorian författades, har sedan dess hunnit uppvisa resultat, som synas i hög grad uppmuntrande, och under utförandet af den förberedande undersökning, som af motionären begäres, torde ökad erfarenhet från såväl Norge som Danmark i rik mån kunna vinnas.

Med stöd af hvad utskottet anfört, får utskottet alltså hemställa, att Andra Kammaren för sin del med bifall till förevarande motion ville besluta, att Riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning rörande arbetslösheten i Sverige samt rörande försäkring mot dennas ekonomiska följder äfvensom till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill de gjorda utredningarna kunna föranleda.

Stockholm den 24 mars 1908.

På utskottets vägnar
Robert Johansson.

Reservation.

Till utskottets utlåtande hade herr Sten Nordström fogat en reservation. Han fann den föreslagna åtgärden vara ett bekvämt sätt att understödja fackföreningarnas strejkkassor» och hänvisade till »en väl organi-

serad arbetsförmedling», så att »åtminstone någon del af de arbetareskaror, som strömma in till de större städerna och industricentra, kunna återbör-
das för landsbygden och jordbruket».

Efter en ingående öfverläggning i kammaren föll förslaget, säkerligen emedan de flesta ej hunnit att fullt sätta sig in i detsamma.»

Af den framställning i ämnet, som i det förestående lämnats, torde framgå: *Sammanfattning af frågans innehåll.*

att man efter fruktlösa försök i Tyskland och Schweiz att på frågans nuvarande ståndpunkt lösa densamma på obligatorisk väg i Gent vidtagit en enkel och praktisk åtgärd att föra frågan framåt genom offentligt understöd åt arbetslöshetskassor;

att dessa arbetslöshetskassor äro skilda från andra fackföreningskassor;

att det offentliga bidraget endast lämnas för oförvållad arbetslöshet;

att det offentliga bidragets storlek ständigt står i visst förhållande till kassans premieintäkter;

att det offentliga understödet är en *hjälp till själfhjäl*p, som måste komma fattigvården till godo;

att kommunerna på detta sätt kunna undgå ändamålslösa nödhjälpsarbeten vid kriser;

att de träffade anordningarna vid Gentsystemets tillämpning också verkat afgjort gynnsamt i denna riktning;

att det således är ett samhällsändamål, som härmed befordras;

att nödig kontroll vinnes redan genom kassadelägarnas eget intresse och vaksamhet och genom förbindelsen med de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna;

att bidragen till arbetslöshetskassorna lämnas i vissa fall af staten, i andra af kommuner eller af arbetsgifvare, ej sällan af samtliga dessa; och

att i våra grannländer redan lagstiftats i detta syfte.

I detta sammanhang torde böra meddelas, att det *norska stortinget* genom beslut af den 16 juli 1908 — att gälla från den 1 januari i år — ökat statens bidrag till arbetslöshetskassorna till $\frac{1}{3}$ af de belopp, hvarmed dessa understödjade sina medlemmar. Andra ändringsförslag hafva däremot afböjts. *Ändring af den norska lagen. Danmark. Finland.*

Emellertid har den viktiga ändringen nu ledt därtill, att äfven den norska arbetslöshetsförsäkringen trädt i verksamhet.

Under år 1908 hafva sedan 1 november erkänts:

3 fackföreningskassor med tillsammans 11,800 medlemmar och i år en 4:de med 600 medlemmar. Ytterligare äro 2 fackföreningars arbetslöshetskassor i Kristiania anmälda.

I febr. 1908 hade handelskontoristernas föreningskassa erkänts.

»Det är säkert», skrifver prof. Oskar Jæger, »att nu också de öfriga landsförbunden komma att söka erkännande för sina arbetslöshetskassor så snart de hållit sina årsmöten. Detsamma är förhållandet med *Den underordnade handelsstands forbund*, så att innan slutet af år 1909 kommer det att blifva 18 till 20,000, som komma att njuta godt af lagen».

»Viktigare är dock», fortsätter prof. Jæger, »att de förbund, som icke ännu bildat arbetslöshetskassor, sannolikt nu komma att göra det så snart som möjligt. Det största af dessa är *Norsk arbeidermands forbund* med omkring 22,000 medlemmar. Man anser, att det är god utsikt till att lagen, innan 2 år gått, skall komma omkring 50,000 arbetare och omkring 5,000 underordnade handels- och kontorsbiträden till godo.»

I *Danmark* utsände vid slutet af förra året arbetslöshetsinspektören Dr. Th. Sörensen till Inrikesministeriet sin berättelse för tiden $\frac{1}{3}$ 07 till $\frac{31}{3}$ 08. Af berättelsen framgår¹, att lagen af $\frac{3}{4}$ 1907 i sin helhet väl motsvarat sitt ändamål. Därtill synes i hög grad ha bidragit arbetslöshetsinspektörens och i sista hand Inrikesministeriets behärskade tolkning af lagen. Men lagen har också fått ett kraftigt stöd och i regeln mötts med en klok och taktfull uppfattning af lagens begränsning från arbetarerepresentanterna, hvilka dragit en stor del af arbetsbördan vid genomförandet af lagens bestämmelser. Berättelsen meddelar, att 31 mars 1908 34 arbetslöshetskassor voro erkända. Tillsammans voro i mars 1908 70,449 arbetare försäkrade, hvaraf 92 % män och 8 % kvinnor. Af dessa försäkrade hade 43,032 uppburit understöd under räkenskapsåret. 31 af dessa kassor hade under den del af samma tid, hvarunder de varit erkända, i understöd till arbetslösa utbetalat tillsammans 215,794 kr. Medlemmarnas bidrag till dessa kassor växla mycket efter yrkesrisken i olika kassor. I 12 kassor 4 till 10 kr. om året; i 14 kassor 10 till 15 kr.; i 4 kassor 15 till 20 kr. och i 4 kassor 20 kr.

I *Finland* remitterade landtdagen den 21 sistlidne augusti till socialutskottet ett petitionsförslag angående föranstaltande af en undersökning rörande arbetslösheten, angående arbetslöshetsförsäkring äfvensom andra af arbetslösheten föranledda åtgärder. Utskottet förklarar i sitt utlåtande, dateradt den 30 september 1908, att »utskottet har ansett förevarande peti-

¹ Tidskrift for Arbeiderforsikring, januari 1909.

tionsförslag, för så vidt det angår föranstaltande af undersökning rörande arbetslösheten och åstadkommande af arbetslöshetsförsäkring, vara synnerligen beaktansvärdt».

Från regeringens sida har också tagits initiativ till förverkligande af petitionens syftemål, i det att senaten den 9 september 1908 tillsatt en kommitté, hvilken, med beaktande såväl af den i Finland förekommande arbetslöshetens omfattning och former som af de åtgärder, genom hvilka man i andra länder försökt medelst försäkring hindra de fördärflika följder af arbetslösheten, ägde undersöka, huruvida man med statens och kommunens understöd och i hvilken form man äfven i Finland kunde åstadkomma en dylik försäkring, äfvensom på basen af nämnda undersökning uppgöra förslag i saken.

Rörande öfverläggningen i ärendet i Andra Kammaren hänvisar jag till protokollet för den 28 mars 1908. De mot motionen och utskottets utlåtande därunder framställda anmärkningarna blefvo som synes utförligt bemötta.

Öfverläggning i Andra Kammaren 1908.

Den invändningen, att statsbidrag till arbetslöshetskassornas medlemmar i regeln endast kan komma industriarbetarna till godo, bör väl icke vara ett giltigt skäl till afslag. Hvarje berättigad åtgärd från statens sida, som vore ägnad att förhjälpa landtarbetarna till tryggare ställning och därigenom bevara deras kraft och intresse för jordbruket, skulle säkert vinna anslutning från deras sida, som nu söka mildra arbetslöshetens elände bland industriarbetarna.

Den förman som skulle beredas industriarbetarna genom bifall till motionärens framställning skulle endast leda till att ytterligare locka landtarbetarna till industricentra, säger man. Kan verkligen den hjälp till självhjälp, som här ifrågasättes, drifva landtarbetarna att draga till städerna och utsätta sig för arbetsmarknadens växlingar och ovissheten om stadigt arbete? När arbetslöshet härjar i en stad, lär sannerligen ingen resa dit för att icke finna arbete och utkomst, utan blott söka få något med af ett knappt arbetslöshetsbidrag.

Men landtbruket saknar ju arbetskraft, hur kan man då tala om arbetslöshet? Låt arbetsförmedlingsanstalterna skicka de arbetslösa till oss, vi ha godt bruk för dem!

Är det männe så? Kunna landtmännen i regeln vara betjänta med industriarbetarna?

I Hamburg, där man har utmärkta arbetsförmedlingsanstalter att tillgå, både arbetsgifvarnas och kommunens, höll man vid mitt besök för några år sedan vaktare vid tåg och ångbåtar, där landtbefolkningen kan

väntas strömma in till staden, och tog genast hand om de arbetssökande från landet för att i god tid söka återbörda dem åt landsbygden. Hade de väl fått smak för stadslifvet eller lärt sig ett yrke, passade de i regeln ej för landtbruket, och landtmännen hade ej heller användning för de flesta af dem; de vägrade oftast att mottaga dem, försäkrade man mig.

Samma erfarenhet ha de svenske arbetsförmedlingsanstalterna gjort.

I den mån landsbygden inser fördelen för densamma att anknyta sig till arbetsförmedlingskontoren i kringliggande städer och landtkommuner och bättre betala sina arbetare, blir det möjligt att minska tillströmningen till städerna och att bereda anställning för de arbetssökande landtarbetarna eller stäfja deras utvandring till Amerika. Men därmed har icke arbetslöshetsproblemet lösts.

Kris och tilltagande arbetslöshet.

Andra Kammaren afslog med 91 röster mot 66 utskottets framställning om bifall till min motion. Frågan var emellertid därmed icke affärad. Den skulle göra sig ånyo påmind. Den allmänna ekonomiska kris, som redan i slutet af 1907 utbröt i Amerikas Förenta stater, hade redan då Riksdagen var samlad nått oss. Bland krisens verkningar var ett tilltagande afskedande af industriarbetare och ökad svårighet att bereda anställning för arbetslösa. När så vintern tillstundade var det att förutse, att arbetslösheten skulle antaga ett oroväckande omfång och att särskilda åtgärder från det allmännas sida för att begränsa dess omfattning och mildra dess följder måste vidtagas.

Dessa åtgärder åligga kommunerna i första hand. En sådan förpliktelse härledes omedelbart af deras skyldighet i fråga om fattigvården.

Kungl. Maj:ts åtgärder.

Den 30 sistlidne oktober uppdrog chefen för civildepartementet åt f. föreståndaren för kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik dr. Gunnar Huss att utarbета en promemoria om arbetslösheten i Sverige samt om kommunala åtgärder i anledning däraf. Redan den 21 november var uppdraget utfördt och redogörelsen utkom strax därefter i tryck.

Den 4 därpå följande december utfärdade Konungen, då inhämtade upplysningar gånge vid handen, att arbetslöshet i jämförelsevis stor utsträckning förekom, påbud till sina befallningshafvande om anställande af arbetslöshetsräkningar öfver hela riket att äga rum den 12 januari 1909. Arbetslöshetsräkningarna skulle ske under kontroll och kommerskollegium förständigas att låta utarbета och tillhandahålla Kungl. Maj:ts befallningshafvande blankettryck och bestämmelser om tillvägagångssättet.

Resultatet af denna arbetslöshetsräkning föreligger nu hos kommerskollegium för dess närmare bearbetande. Frågoformuläret (»räknekorten») lämna utom uppgifter på antalet arbetslösa många viktiga upplysningar till

bedömande af arbetslöshetens natur och verkningar (bilaga 2) och ägnar sig väl att läggas till grund för en utredning af arbetslösheten i riket genom fortsatta fullständigare sådana räkningar.

För ett emellertid så snart som möjligt få en summarisk öfversikt af den verkställda räkningen utsändes särskilda blanketter för sådant ändamål.

Summarisk öfversikt af arbetslöshetsräkningen.

Arbetslöshetsräkning har verkligen anordnats i 87 städer och köpingar med en sammanlagd befolkning af 1,306,931 personer och i 149 landskommuner med 688,480 invånare. I 45 städer och köpingar med 73,541 invånare och 2,243 landskommuner med 3,308,731 invånare har ingen arbetslöshetsräkning ägt rum.

Till följd häraf kan naturligtvis icke arbetslöshetsräkningen lämna en så fullständig och noggrann bild af ställningen, som man med densamma afsett. Synbarligen ha många kommuner, i synnerhet på landsbygden, hyst alltför litet intresse för saken, och när kanske äfven länsstyrelsen varit skäligen likgiltig, har den 12 januari fått förflyta utan några extra anordningar.

Gå vi så till siffrorna i detalj, så framgår af de utarbetade tabellerna, att inalles 20,737 arbetslösa anmält sig, däraf 20,143 män och 594 kvinnor. Det oproportionerligt ringa antalet kvinnliga arbetslösa är ju ej särdeles ägnadt att förvåna, då man känner de psykologiska faktorer, som här spela in vid anmälningarna.

Utaf samtliga arbetslösa, som anmälts, voro 19,849 fullt arbetsföra, däraf 19,327 män och 522 kvinnor. Inalles 1,950 hade tillfällig arbetsförtjänst, däraf 1,891 män och 59 kvinnor. Antalet arbetslösa i städer och köpingar var 13,799, däraf 13,370 män och 429 kvinnor och på landsbygden 6,938, däraf 6,773 män och 165 kvinnor.

Omfattningen af den företagna arbetslöshetsräkningen och fördelningen af de arbetslösa, som anmält sig, inom de olika länen framgår af bilagan 3.

Det synes mig vara af största vikt, att den sålunda på Kungl. Maj:ts eget initiativ vidtagna början till eu utredning af arbetslöshetsspörsmålet, hvarom jag i min motion i fjol hemställde, systematiskt fortsattes för att ett tillförlitligt material må vinnas som utgångspunkt för en utredning af huru denna arbetslöshets vådor må i möjligaste mån mildras och de arbetslöse säkerställas mot dess värsta följder.

Utredningen bör fortsättas.

I ofvan åberopade kungl. bref rörande arbetslöshetsräkningen anmanar Kungl. Maj:t sina befallningshafvande att fästa uppmärksamheten på möjligheten för arbetslösa att genom arbetsförmedlingsanstalter erhålla

Särskilda åtgärder mot arbetslösheten af K. B.

arbete, dels att själfva genom sådana anstalter, kommunala myndigheter, bolag och enskilda personer eller genom andra lämpliga åtgärder skaffa upplysningar om tillgängliga arbetstillfällen och därom sprida underrättelser å orter med större arbetslöshet samt i synnerhet verka för att arbetslösa erhålla platser å landsbygden.

Därjämte riktas uppmärksamheten på lämpligheten af att landtbrukare nu igångsätta företag, som i tider med klen tillgång på arbetskraft fått ligga nere.

Redogörelser för hvad i detta senare hänseende af öfverståthållareämbetet och Konungens befallningshafvande vidtagits och resultatet däraf hafva i cirkulär den 3 febr. af Kungl. Maj:t inforrats.

Genom allt detta har med säkerhet kommunernas uppmärksamhet också kraftigt riktats på deras skyldighet att i tid igångsätta sådana arbetsföretag, som kunna bereda de arbetslösa arbetstillfällen.

Varaktig lösning af arbetslöshetsproblemet.

Men detta är mestadels endast tillfälliga åtgärder. För lösningen af arbetslöshetsproblemet är det nödvändigt att klargöra för sig, att det gäller att råda bot, systematiskt och varaktigt, för företeelser af ständigt återkommande art. Om kommunalpolitiken och statens omsorger riktas på att förekomma arbetslöshet, så kan mycket göras till dess inskränkande. Men med den nuvarande produktionsordningen följa ohjälpligt kriser, som beröfva så stora skaror af arbetare arbetstillfällen, att samhällena måste vara beredda på att metodiskt möta dem. Det kan sannolikt ej ske på annat sätt än andra liknande olyckor mötas, och dess verkningar utjämnas genom att bördan fördelas och alla säkerställas — genom *försäkring*.

Hur detta skall lämpligast ske, blir då frågan. Det synes då som för närvarande det s. k. Gentsystemet vore den enklaste och fördelaktigaste lösningen. Kommunerna skulle säkert snart finna, att de bidrag de lämnade arbetslöshetskassornas medlemmar icke ginge upp till de offer de såsom fattigförsörjare eller anordnare af nödhjälpsarbeten måste göra.

Genom en sålunda anordnad s. k. arbetslöshetsförsäkring skulle bildandet af arbetslöshetskassor inom alla fackliga organisationer främjas.

Spörsmålet om den oförvärlade arbetslöshetens bekämpande och arbetarnas skydd mot arbetslöshetens vådor kräfver oeftergifligt sin lösning. I den inom civildepartementet upprättade p. m. som omnämnes i utskottets utlåtande, heter det i inledningen, att man är ense därom, att »de, som, ehuru arbetsdugliga och arbetsvilliga, på grund af uteblifven efterfrågan å deras arbetskraft utsättas för nöd, böra tryggas häremot på annat sätt än genom den allmänna fattigvården eller enskildas välgörenhet. Å ena sidan är det nämligen att anse såsom en orättfärdighet, att oförmåga till själf-

försörjning, hvars orsak är att söka icke hos individen själf utan i samhällsförhållandena, skall hafva till följd den inskränkning i medborgerliga rättigheter, som ett anlitande af fattigvården medför, och å andra sidan har man funnit den demoraliserande inverkan, som emottagandet af fattigvård eller åtnjutandet af enskild hjälp har å individen, medföra en minskning i arbetsförmågan och därigenom en förlust för samhället».

Med införandet af allmän frihet på näringslifvets område och storiindustriens uppsving försvann alldeles det personliga förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetstagare. Det skydd arbetaren fordom åtnjöt under den gamla skråordningen gick förloradt, han är hänvisad uteslutande till sin personliga arbetskraft, som behandlas som en *handelsvara*. När då kriser i industri- och handelsvärlden, oskiljaktiga från dess brist på organisation, beröfva skaror af arbetsvilliga tillfälle att försörja sig och de sina, måste det allmänna träda in skyddande och reglerande. Är icke arbetaren någorlunda säkerställd mot följderna af tillfällig oförvållad arbetslöshet, så afskäres han också från att försäkra sig och de sina mot följderna af sjukdom och olyckshändelser, liksom han och hans familj utsätts för en fysisk och moralisk nedtryckning, som är den icke minst sorgliga följden af att icke kunna anskaffa det nödvändiga till lifsuppehälle och utkomst. Försäkring mot arbetslöshet är därför ett nödvändigt i arbetet för en tillfredsställande lösning af hela arbetareförsäkringsfrågan.

På grund af det sålunda anförda, får jag värdsamt hemställa:

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning rörande arbetslösheten i Sverige samt rörande försäkring mot dennas ekonomiska följder äfvensom till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill de gjorda utredningarna kunna föranleda.

Stockholm den 7 februari 1909.

Edvard Wavrinsky.

I motionen instämma:

<i>Herm. Lindqvist.</i>	<i>Ernst Söderberg.</i>	<i>Ernst Blomberg.</i>
<i>Hjalmar Branting.</i>	<i>Carl Lindhagen.</i>	<i>Charles Lindley.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>A. J. Christiernson.</i>	<i>Nils Persson.</i>

<i>Janne Tynell.</i>	<i>Sven Linders.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>
<i>Alfr. Lundgren.</i>	<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>Fr. Ahlfvengren.</i>
<i>Oskar Berg.</i>	<i>A. C. Lindblad.</i>	<i>Knut Kjellberg.</i>
<i>J. James Gibson.</i>	<i>Hjalmar Wijk.</i>	<i>F. W. Thorsson.</i>
<i>Hj. Rissén.</i>	<i>Sven Persson.</i>	<i>Knut A. Tengdahl.</i>
<i>Curt Wallis.</i>	<i>E. C. Kropp.</i>	<i>C. E. Svensson.</i>
<i>J. A. Wallin.</i>	<i>A. Åkerman.</i>	<i>Viktor Larsson.</i>
<i>L. J. Carlsson.</i>	<i>J. Hasselquist.</i>	<i>Emil Kristensson.</i>
<i>Johan Forssell.</i>	<i>G. A. Rundgren.</i>	<i>E. A. Leksell.</i>
<i>Gustaf Strömberg.</i>	<i>N. A:son Berg.</i>	<i>O. H. Waldén.</i>
	<i>Joh. Åberg.</i>	

I motionens yrkande instämma:

J. Byström. Fridtjuv Berg. S. H. Kvarnzelius. C. G. Thor.

Bilaga 1.

Till Konungen.

Kongressen för fattigvård och folkförsäkring, som under sina förhandlingar äfven tagit arbetslöshetsfrågan under öfvervägande, vill härmed i underdånighet till Eders Kungl. Majestät göra följande uttalande:

Den omfattning, arbetslösheten i allmänhet tagit, har gjort, att man i flera länder ansett ett inskridande från det allmännas sida vara befogadt och önskvärdt. De åtgärder, som i anledning häraf vidtagits, hafva till en början afsett att söka häfva arbetslösheten genom en välordnad arbetsförmedling, hvarigenom ett utjämnande af förhållandet emellan tillgång och efterfrågan å arbete borde kunna ernås och förhindras, att öfverflöd å arbetskraft förefunnes å en ort samtidigt med att man å en annan saknade arbetare. Genom upprättande af kommunala arbetsförmedlingsanstalter och Riksdagens belsut i frågan detta år har denna sak redan hunnit rätt långt mot sin lösning i vårt land, och kongressen anser det vara af synnerlig vikt, att ett slutgiltigt organiserande af denna betydelsefulla angelägenhet snart må äga rum.

Det har emellertid visat sig, att huru erforderlig den statsunderstödda kommunala arbetsförmedlingen och äfven andra allmänna företag i liknande syfte må anses vara, så ha de likväl icke fullständigt kunnat förhindra, att uti länder med utveckladt industriellt näringslif en viss, tidvis återkommande eller ständig arbetslöshet förefinnes.

Det har därför blifvit nödvändigt att äfven på andra sätt söka motverka arbetslösheten, och man har flerstädes genom försäkring velat förminska dess samhällsskadliga verkningar, såsom senast i Norge genom lag af den 12 juni år 1908.

I regel har man härvid åsyftat att uppmuntra arbetarnas egen själfhjälpsverksamhet. De metoder, man användt, hafva likväl varit olika i

skilda länder. Medan man i ett land ansett bäst upprätta särskilda anstalter för detta ändamål, har man i ett annat velat direkt understödja de försäkringsföretag, som redan förekomma uti arbetarnes organisationer. Angående hvilket system, som må anses bäst, och huru understöden i öfrigt böra utgå, synas meningarna sålunda vara delade. Då frågan om arbetslöshetsförsäkring emellertid är af den största betydelse och i den mån Sverige industrialiseras kommer att för oss blifva än mer aktuell, anser kongressen, att det är af behofvet påkalladt att snarast möjligt vidtaga en utredning i ämnet, och vågar därför i underdånighet hemställa,

att Eders Kunglig Majestät ville låta företaga en utredning angående de åtgärder, som böra vidtagas af det allmänna för främjande af arbetslöshetsförsäkring i Sverige.

JOHAN WIDÉN.

E. Palmstjerna.

Arbetslöshetsräkningen den 12 januari 1909.

Kommun:

Räknelokal:

1. **För- och tillnamn:**

2. **Födelseort:** **Födelseår:**

(kommun och län)

3. **Mantalskrifningsort:**

(kommun och län)

4. **Bostadsort:** **Sedan när?** **år**

(kommun)

(månad)

Fullständig adress:

5. **Är Ni ogift, gift, änking eller fränskild?**

6. **Huru många personer har Ni att försörja (utom Er själf)?**

Hustru **Barn under 15 år** **Andra**

(huru många)

(huru många)

7. **Är Ni fullt arbetsför?**

8. **Hvilken är Eder yrkesspecialitet?**

(Mera ovanlig eller obestämd yrkesspecialitet kompletteras af kortets mottagare med anteckning af specialnummer enligt den bilagda yrkesförteckningen.)

9. **Tillhör Ni fackförening?** **Hvilken?**

10. **Senaste fastare anställning? Som** **hos**

(anställningens art)

(arbetsgifvarens namn)

Senaste arbetsgifvarens yrkesgren? **adress?**

Huru stor var vid Er senaste anställning Er medelinkomst per vecka?

11. **Sedan huru många veckor, ev. dagar, är Ni arbetslös?**

12. **Har Ni nu något tillfälligt arbete?**

Sedan huru många dagar? **Mot huru stor medelinkomst pr dag?**

13. **Blef Ni arbetslös till följd af sjukdom, arbetsbrist, arbetskonflikt eller af hvilken annan anledning?**

(Angif här anledningen)

Därest anledningen varit sjukdom, när blef Ni fullt återställd?

» » » **arbetskonflikt, när bilades konflikten?**

14. **Legitimation, därvid någon af följande handlingar företes: arbetsbetyg, (a),**

fackföreningsbok (f), inskrifningskort å offentlig arbetsförmedlingsanstalt

(i), prästbetyg (p), sjukkassebok (s), värnpliktsbok (v) el. dyl.:

(anteckning härom göres af kortets mottagare)

15. **Anmärkningar:**

Summarisk öfversikt öfver arbetslöshetsräkningen

L ä n o c h o r t	Antal kom-muner.	Invånare-antal den 31/12 1907.	Antal räkne-ställen.	A n-	
				räkne-förrät-tare.	räkne-biträden.
<i>Stockholms stad</i>	1	337,460	7	7	24
<i>Stockholms län:</i>					
städer.....	3	17,980	3	4	3
landsbygd	6	47,171	13	13	13
Tillsammans	9	65,151	16	17	16
<i>Uppsala län:</i>					
städer.....	2	29,594	2	2	4
landsbygd	2	11,499	7	9	9
Tillsammans	4	41,093	9	11	13
<i>Södermanlands län:</i>					
städer.....	4	40,854	4	5	7
landsbygd	7	16,079	7	7	7
Tillsammans	11	56,933	11	12	14
<i>Östergötlands län:</i>					
städer.....	6	71,187	6	6	20
landsbygd	21	73,698	25	22	19
Tillsammans	27	144,885	31	28	39
<i>Jönköpings län:</i>					
städer.....	3	30,228	3	3	6
landsbygd	7	15,591	10	9	11
Tillsammans	10	45,819	13	12	17
<i>Kronobergs län:</i>					
städer.....	1	8,039	1	1	—
<i>Kalmar län:</i>					
städer.....	5	35,411	5	5	22
<i>Gottlands län:</i>					
städer.....	1	9,465	2	2	4
<i>Blekinge län:</i>					
städer.....	4	39,603	4	3	9
landsbygd	5	18,399	6	6	3
Tillsammans	9	58,002	10	9	12
<i>Kristianstads län:</i>					
städer.....	2	14,948	2	2	2
<i>Malmöhus län:</i>					
städer.....	8	178,012	17	18	43
landsbygd	6	17,980	9	10	23
Tillsammans	14	195,992	26	28	66
<i>Hallands län:</i>					
städer.....	4	30,889	4	4	8
landsbygd	2	2,826	2	2	1
Tillsammans	6	33,715	6	6	9
<i>Göteborgs o. Bohus län:</i>					
städer.....	3	176,315	8	8	29
landsbygd	1	17,533	3	3	5
Tillsammans	4	193,848	11	11	34

den 12 januari 1909. Sammandrag.

t a l		A n t a l a n m ä l d a a r b e t s l ö s a .								
kontrol- lanter.	Hela antalet funktio- närer.	Hela antalet.			Däraf fullt arbetsföra.			Däraf med tillfällig arbetsförtjänst.		
		Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.	Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.	Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.
18	49	2,703	146	2,849	2,551	137	2,688	580	12	592
8	15	254	3	257	243	3	246	13	—	13
12	38	365	6	371	343	5	348	23	—	23
20	53	619	9	628	586	8	594	36	—	36
3	9	321	2	323	307	2	309	16	—	16
5	23	170	3	173	163	3	166	21	—	21
8	32	491	5	496	470	5	475	37	—	37
3	15	333	2	335	322	2	324	13	—	13
6	20	60	—	60	60	—	60	2	—	2
9	35	393	2	395	382	2	384	15	—	15
10	36	874	7	881	854	5	859	103	2	105
20	61	258	1	259	245	—	245	11	—	11
30	97	1,132	8	1,140	1,099	5	1,104	114	2	116
1	10	114	—	114	112	—	112	91	—	91
7	27	135	2	137	133	2	135	5	—	5
8	37	249	2	251	245	2	247	96	—	96
2	3	64	—	64	64	—	64	8	—	8
7	34	241	2	243	234	2	236	9	—	9
5	11	198	1	199	189	—	189	11	—	11
9	21	285	4	289	275	3	278	20	—	20
5	14	62	—	62	62	—	62	—	—	—
14	35	347	4	351	337	3	340	20	—	20
4	8	126	6	132	119	5	124	3	—	3
59	120	2,658	131	2,789	2,561	127	2,688	93	8	101
14	47	405	6	411	393	5	398	13	—	13
73	167	3,063	137	3,200	2,954	132	3,086	106	8	114
12	24	346	7	353	333	6	339	26	1	27
1	4	20	—	20	20	—	20	1	—	1
18	28	366	7	373	353	6	359	27	1	28
12	49	1,776	78	1,854	1,658	71	1,729	38	4	42
3	11	259	10	269	243	9	252	6	—	6
15	60	2,035	88	2,123	1,901	80	1,981	44	4	48

Summarisk öfversikt öfver arbetslöshets-

L ä n o c h o r t	Antal kom-muner.	Invånare-antal den 31/12 1907.	Antal räkne-ställen.	A n	
				räkne-förrät-tare	räkne-biträden.
<i>Älfsborgs län:</i>					
städer	4	36,029	4	4	7
landsbygd.....	5	18,670	5	6	19
Tillsammans	9	54,699	9	10	26
<i>Skaraborgs län:</i>					
städer	7	28,942	7	9	10
landsbygd.....	19	26,470	19	20	10
Tillsammans	26	55,412	26	29	20
<i>Värmlands län:</i>					
städer	5	34,668	7	11	20
landsbygd.....	5	31,688	10	10	11
Tillsammans	10	66,356	17	21	31
<i>Örebro län:</i>					
städer	6	38,072	9	9	13
landsbygd.....	14	62,675	29	29	43
Tillsammans	20	100,747	38	38	56
<i>Västmanlands län:</i>					
städer	4	33,960	5	5	12
landsbygd.....	2	8,380	3	2	2
Tillsammans	6	42,340	8	7	14
<i>Kopparbergs län:</i>					
städer	5	20,087	5	5	8
landsbygd.....	16	90,306	22	23	48
Tillsammans	21	110,393	27	28	56
<i>Gäflborgs län:</i>					
städer	3	48,456	7	7	10
landsbygd.....	14	97,556	21	21	30
Tillsammans	17	146,012	28	28	40
<i>Västernorrlands län:</i>					
städer	2	25,649	2	3	1
landsbygd.....	2	17,383	4	1	2
Tillsammans	4	43,032	6	4	3
<i>Jämtlands län:</i>					
städer	1	7,617	1	3	5
<i>Västerbottens län:</i>					
landsbygd.....	(1)	(8,000)	1	1	5
<i>Norrbottnens län:</i>					
städer	3	13,466	3	3	13
landsbygd.....	14	111,576	44	48	58
Tillsammans	17	125,042	47	51	71
Summa för hela riket	236	1,995,411	358	371	599
Däraf i städer och köpingar	87	1,306,931	118	129	280
» på landsbygden	149	688,480	240	242	319

räkningen den 12 januari 1909. Sammandrag.

t a l		A n t a l a n m ä l d a a r b e t s l ö s a .								
kontrol- lanter.	Hela antalet funktion- närer.	Hela antalet			Däraf fullt arbetsföra			Däraf med tillfällig arbetsförtjänst.		
		Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.	Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.	Män.	Kvinnor.	Tillsam- mans.
5	16	252	2	254	243	2	245	16	—	16
12	37	78	—	78	75	—	75	2	—	2
17	53	330	2	332	318	2	320	18	—	18
5	24	110	1	111	106	1	107	19	—	19
11	41	11	—	11	11	—	11	—	—	—
16	65	121	1	122	117	1	118	19	—	19
12	43	505	2	507	492	1	493	26	—	26
14	35	480	8	488	473	8	481	33	—	33
26	78	985	10	995	965	9	974	59	—	59
10	32	262	6	268	250	2	252	19	3	22
40	112	297	9	306	291	4	295	32	—	32
50	144	559	15	574	541	6	547	51	3	54
14	31	443	3	446	433	1	434	14	1	15
4	8	1	—	1	1	—	1	—	—	—
18	39	444	3	447	434	1	435	14	1	15
4	17	108	—	108	103	—	103	5	—	5
19	90	804	—	804	782	—	782	127	—	127
23	107	912	—	912	885	—	885	132	—	132
14	31	801	11	812	785	10	795	29	—	29
34	85	633	—	633	582	—	582	24	—	24
48	116	1,434	11	1,445	1,367	10	1,377	53	—	53
12	16	359	4	363	346	4	350	6	—	6
—	3	367	—	367	362	—	362	3	—	3
12	19	726	4	730	708	4	712	9	—	9
6	14	37	—	37	34	—	34	5	—	—
3	9	194	—	194	191	—	191	—	—	—
3	19	200	11	211	187	9	196	61	7	68
49	155	2,174	120	2,294	2,096	93	2,189	364	21	385
52	174	2,374	131	2,505	2,283	102	2,385	425	28	453
497	1,467	20,143	594	20,737	19,327	522	19,849	1,891	59	1,950
238	647	13,370	429	13,799	12,801	393	13,194	1,224	38	1,262
259	820	6,773	165	6,938	6,526	129	6,655	667	21	688